

Duaal leren en levenslang leren in Denemarken

Dualoog

2 december 2019

Jaarlijkse studiereis Denemarken

- Organisatie: Syntra Vlaanderen en Flanders Investment & Trade
- 1 tot 4 oktober 2019
- 35 ingeschreven deelnemers:
sectoren/bedrijven, hogescholen, sociale partners, SERV, onderwijskoepels, administraties
- Gevarieerd programma:
Dag 1: Kopenhagen: ministeries, intermediaren
Dag 2: Jutland: scholen, bedrijf

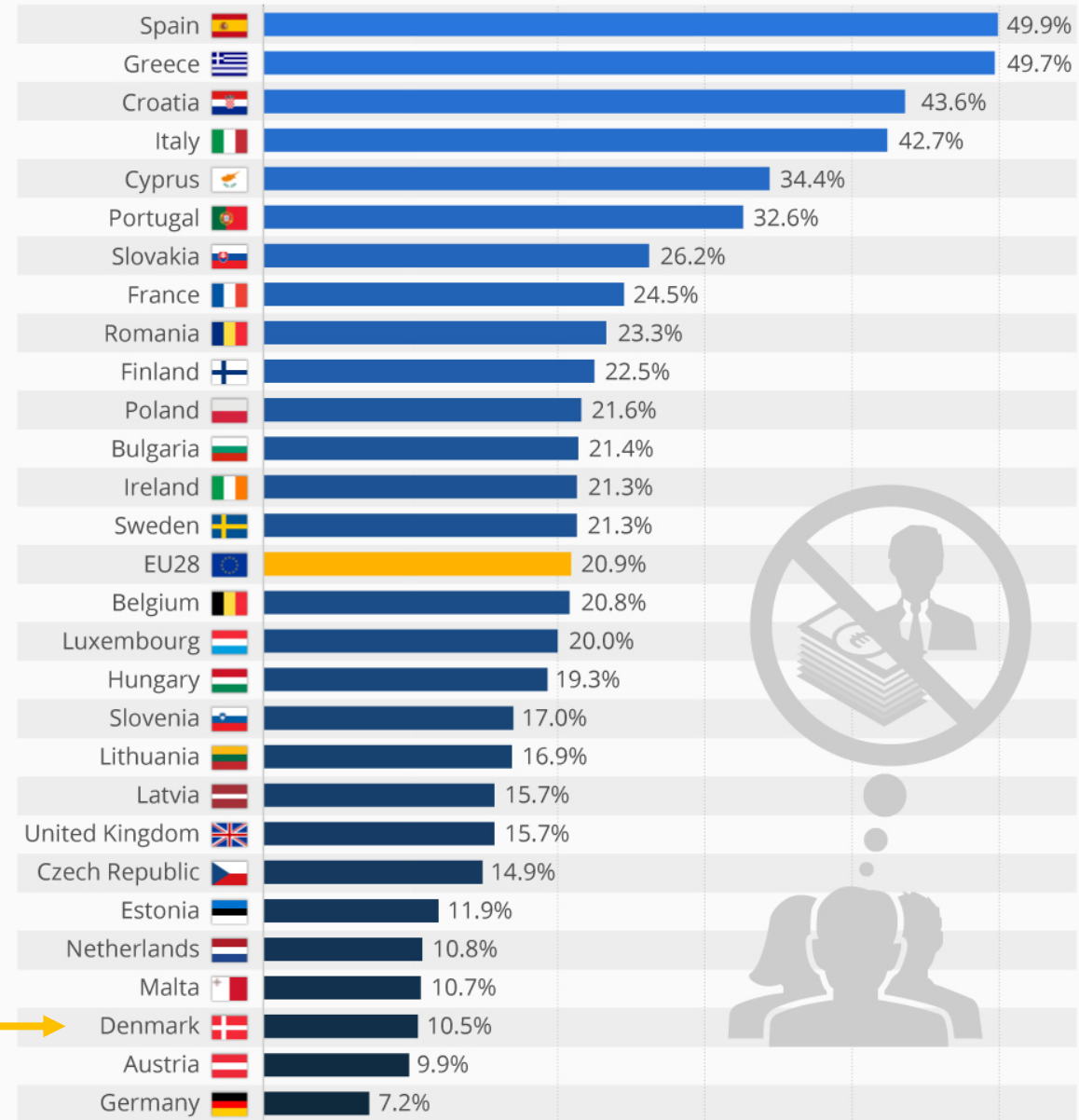
Denemarken in cijfers

- 5,8 miljoen inwoners
- Eén van de meest economisch en sociaal ontwikkelde landen ter wereld
- Kopenhagen: 8ste plaats meest leefbare steden ter wereld
- Activiteitsgraad (15-64 jaar) bij de hoogste van EU (79,4%)
- Lage jeugdwerkloosheidsgraad (11%)
- Participatie aan leren door volwassenen bij de hoogste van de OECD-landen

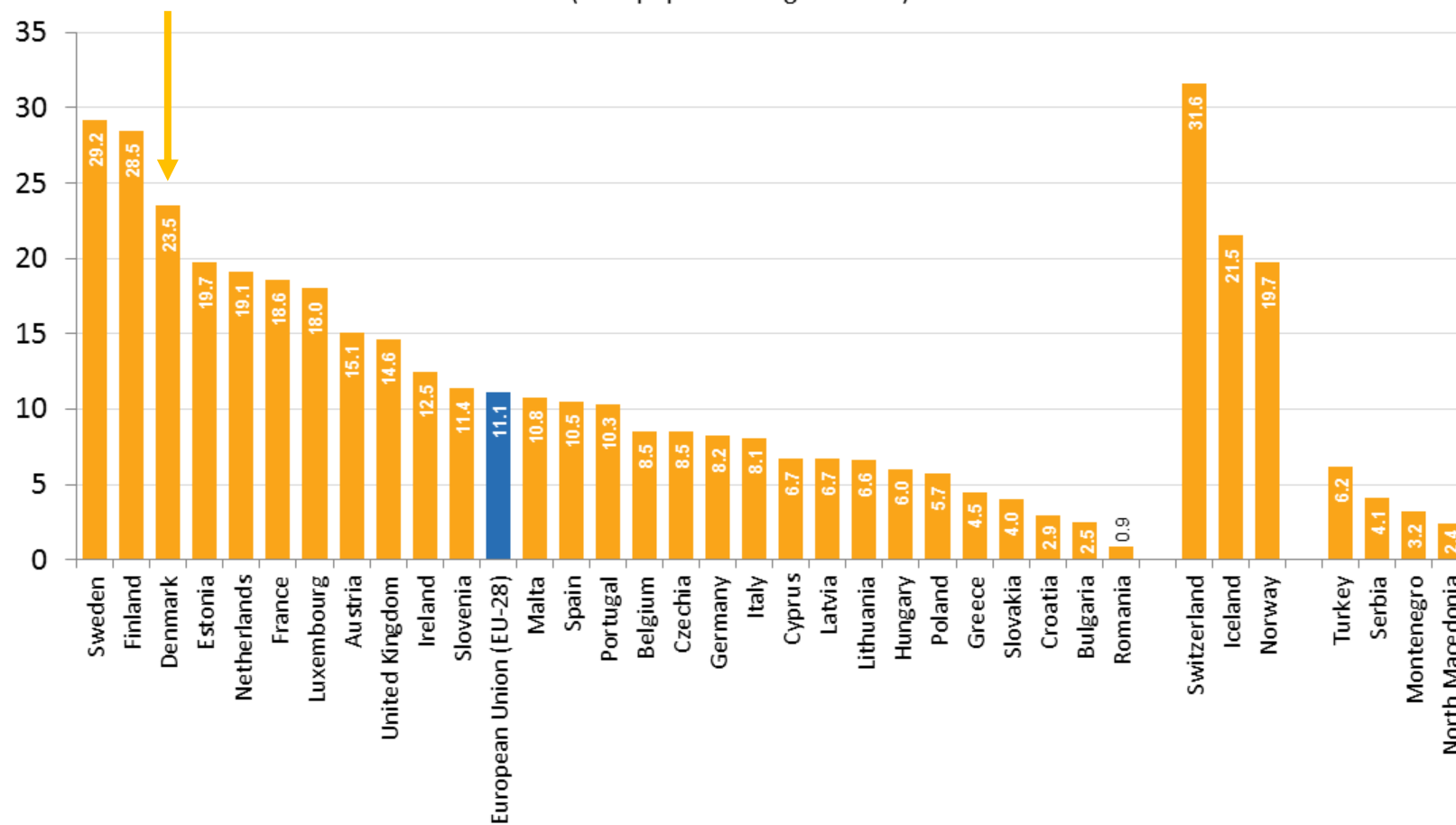
Youth Unemployment Still Unrelenting In Europe

Youth unemployment rate in the European Union in March 2015*

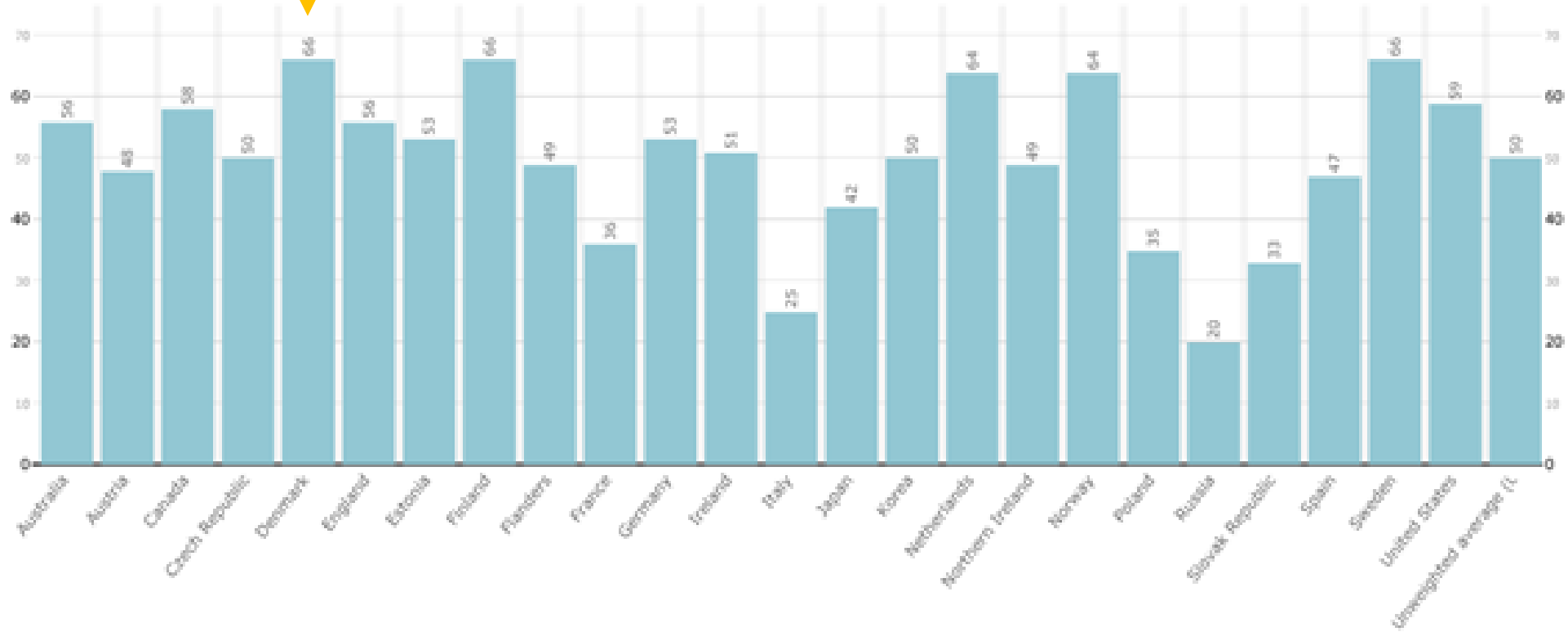

Adult participation in learning, 2018

(% of population aged 25-64)

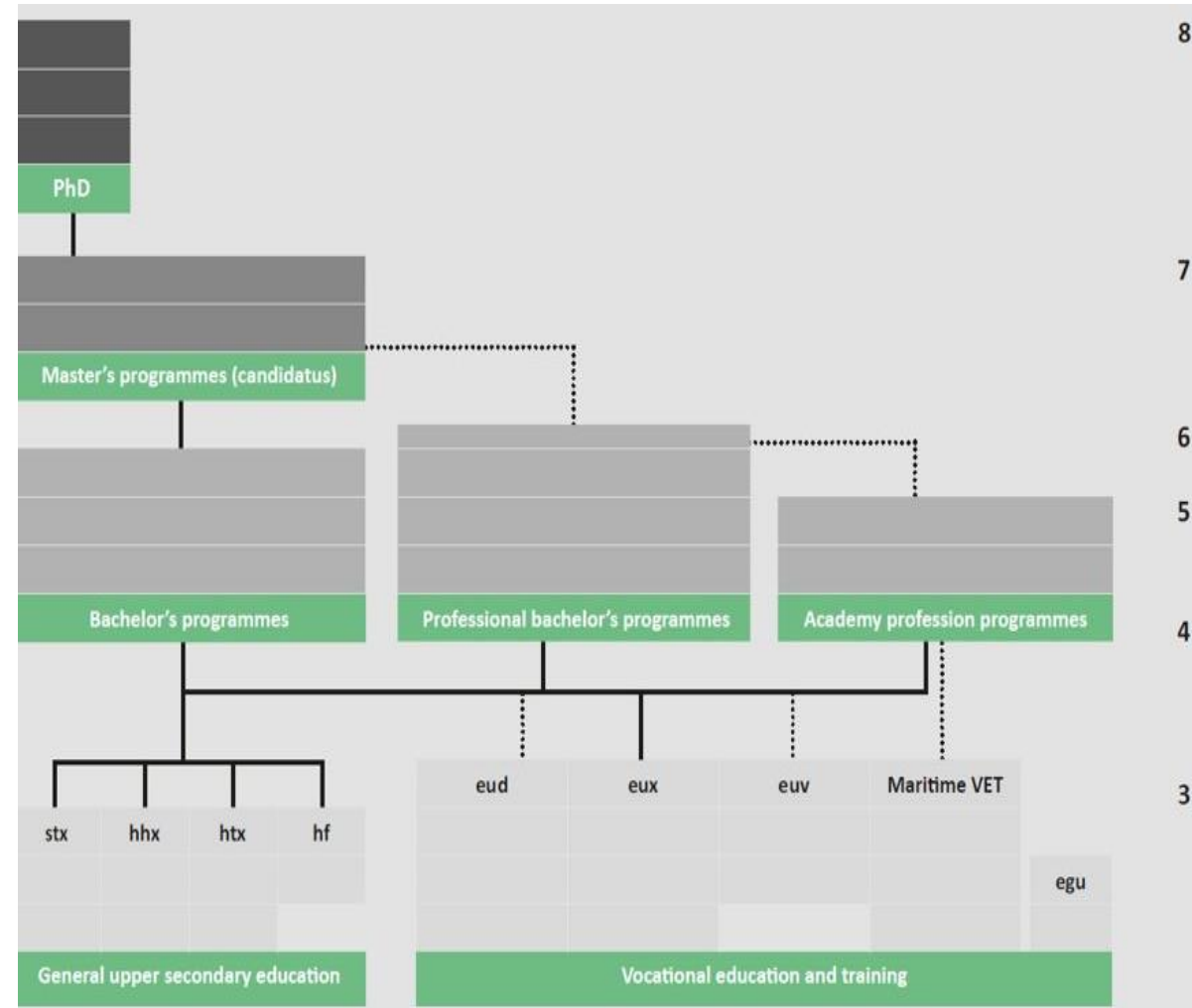
All levels of education, Total, 25-64 years, Percentage of the population that participate in formal and/or non-formal education, Participation in formal and/or non-formal education, Value

Bron: OECD

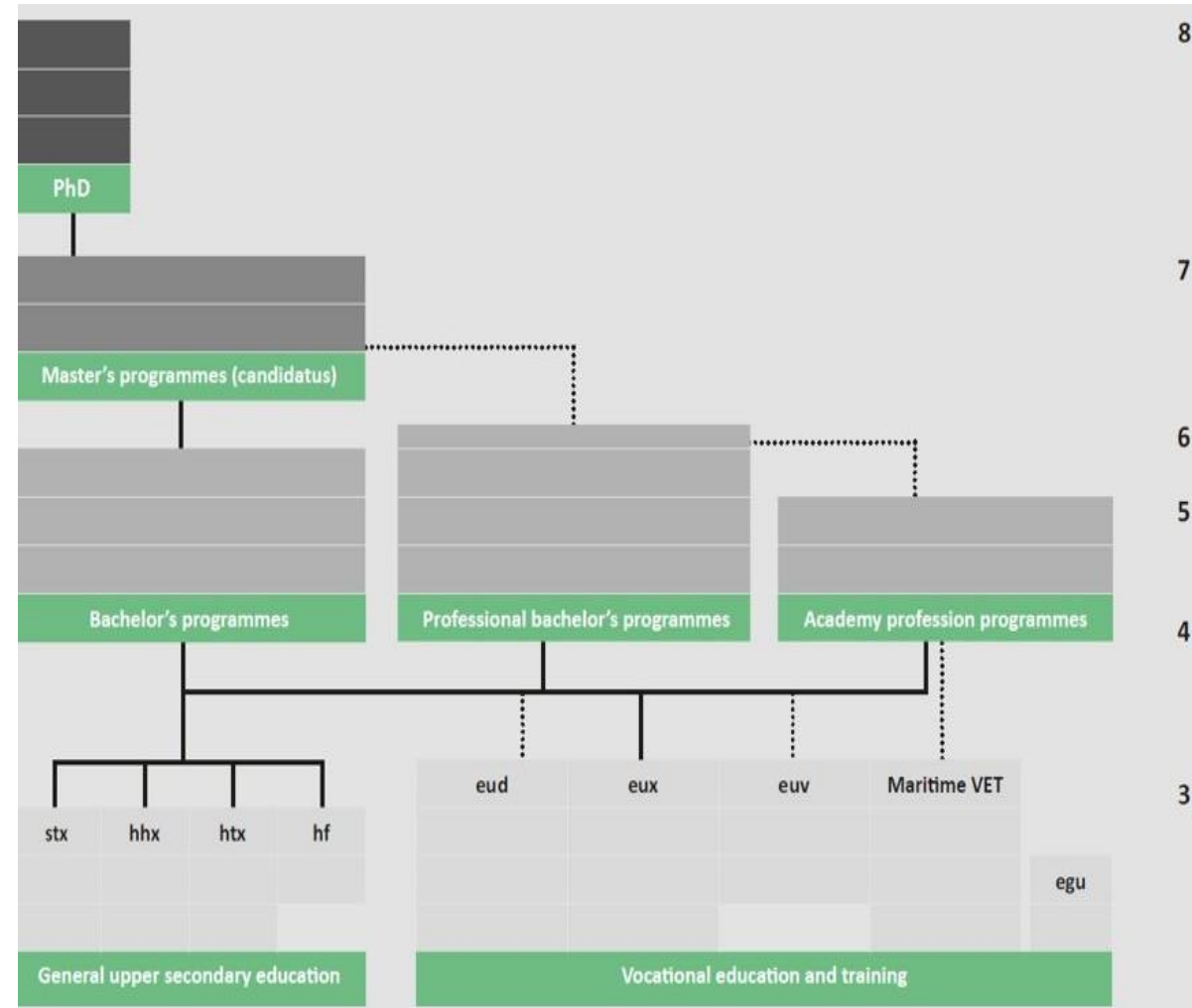
Het onderwijssysteem in Denemarken

- Leerplicht tot 16 jaar
- (hoger) secundair onderwijs: 2 opties
- Hoger onderwijs: 3 opties

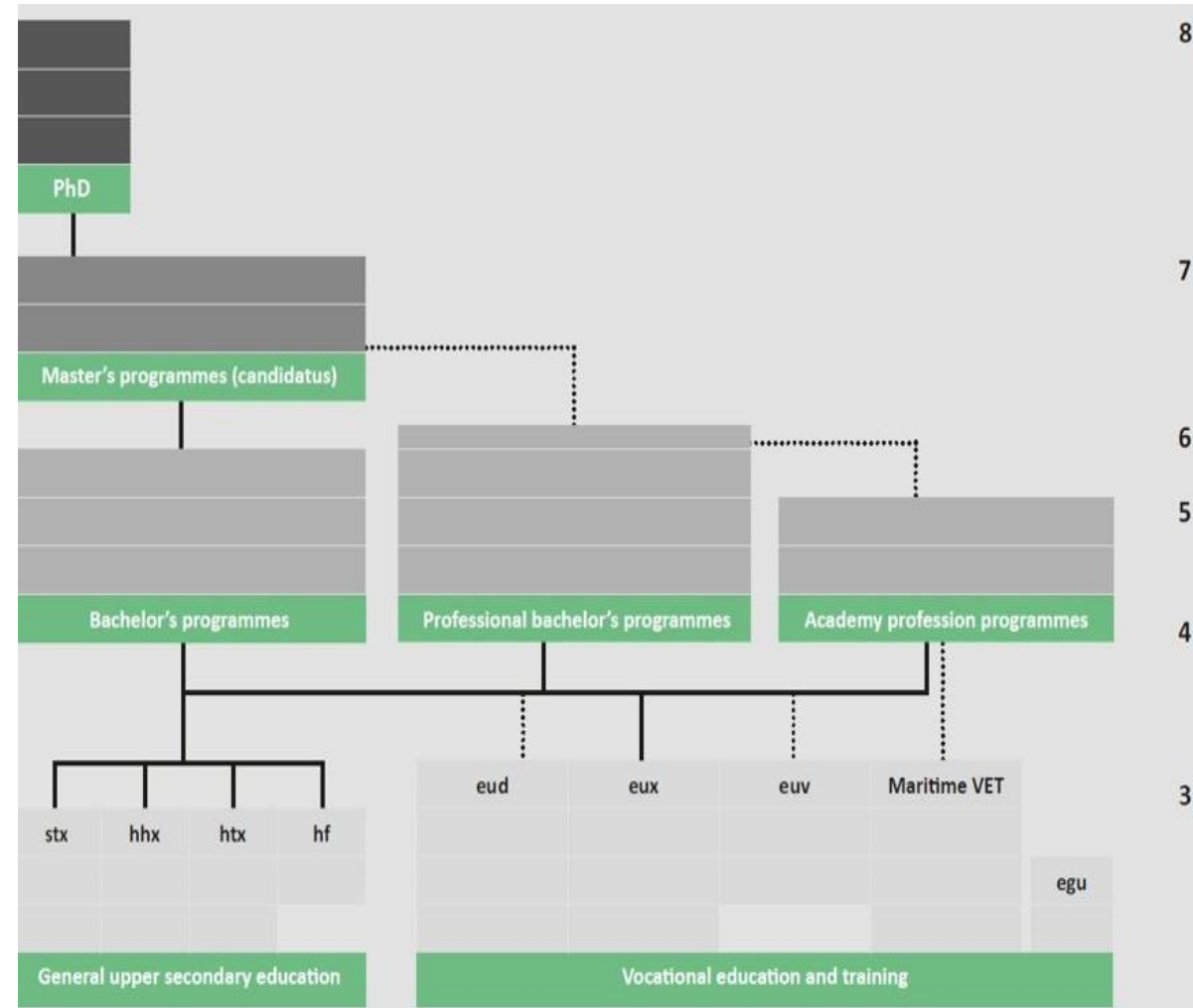
(Hoger) secundair onderwijs

- **Algemeen onderwijs ≈ ASO**
 - Duurtijd: 3 jaar.
 - Geeft directe toegang tot hoger onderwijs (incl. universiteit)
- **Beroepsonderwijs**
 - Duurtijd: 4 jaar
 - Inclusief werkplekieren
 - EUD ≈ **BSO DUAAL**
 - 66% werkplekieren
 - Geef beperkte toegang tot hoger onderwijs (professionele bachelors of academy professions)
 - EUX ≈ **TSO DUAAL**
 - 50% werkplekieren
 - Geeft directe toegang tot hoger onderwijs (incl. universiteit)

Hoger onderwijs

- **Academy professions (niveau 5)**
 - Duur: 2-2,5 jaar (kortdurende beroepsgerichte opleidingen)
 - Ingericht door de 9 business en technische academies in Denemarken.
- **Professionele bachelors (niveau 6)**
 - Duur: 3 - 4 jaar
 - ingericht door de 7 universiteiten in Denemarken.
 - geven nadien toegang tot een universitaire masteropleiding
- **Academische bachelors en masters (niveau 6 en 7)**

Volwassenenonderwijs

Parallel systeem voor volwassenen met diverse programma's voor werknemers

EUD10 programma

- Voor lerenden die graag een VET-opleiding willen aanvatten, maar nog niet aan de toelatingsvoorwaarden voldoen of niet zeker zijn van hun keuze
- Basiskennis Deens en wiskunde en kennismaken met vier studiedomeinen (zie verder)

Hervorming in 2015

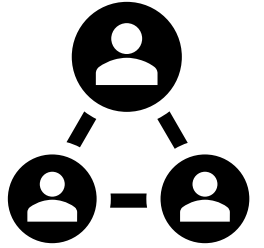
Doelstelling	KPI
Meer lerenden moeten kiezen voor VET na het leerplichtonderwijs	- Minstens 25% moet kiezen voor VET na leerplichtonderwijs (en dit moet oplopen tot 30% tegen 2025)
Meer lerenden moeten een VET-opleiding voltooien	- De voltooiingsgraad moet verhogen van 52% in 2012 naar minstens 60% in 2020 en minstens 67% in 2025
De VET-opleidingen moeten alle lerenden uitdagen opdat ze hun maximale talenten kunnen ontplooiën	- Het aandeel van de meestbegaafde lerenden in VET moet jaar na jaar toenemen. Schooljaar 2013-2014 zal gelden als benchmark - Het hoge tewerkstellingscijfer voor pas afgestudeerden moet behouden blijven
Het vertrouwen en het welbevinden binnen het VET-onderwijs moet verhogen	- Het welbevinden van de lerenden en de tevredenheid van de bedrijven moet jaarlijks toenemen tot 2020

Hervorming in 2015

- Oprichten van 10 '*knowledge centers*'
- Zorgen dat onderwijs aangepast blijft aan nieuwste ontwikkelingen op de arbeidsmarkt
- Projectsubsidie 2017-2020
- Twee grote opdrachten:
 - 1) lerenden in VET-opleidingen ondersteunen bij technologische ontwikkelingen
 - 2) VET-aanbieders ondersteunen inzake digitalisering van het onderwijs en via het ontwikkelen en uittesten van nieuwe opleidingsmethoden.

Aansturing beroepsonderwijs: 3-partite

Ministerie van Onderwijs	<ul style="list-style-type: none">- heeft de parlementaire, financiële en wettelijke verantwoordelijkheid voor het VET-systeem.- bepaalt de algemene doelstellingen van de programma's en voorziet het wettelijk kader waarbinnen sociale partners, opleidingsverstrekkers en bedrijven de curricula en de opleidingsmethode kunnen aanpassen aan arbeidsmarktnoden.
Sociale partners	<ul style="list-style-type: none">- zorgen dat de opleidingsinhouden zijn afgestemd op de arbeidsmarktnoden en verzekeren een vlotte overgang tussen onderwijs en werk.- zijn vertegenwoordigd in de Advisory Council for Initial Vocational Education and Training (REU).
VET-aanbieders	<ul style="list-style-type: none">- worden autonoom bestuurd.- zijn verantwoordelijk voor het administratief en financieel runnen van de scholen en de onderwijsactiviteiten.

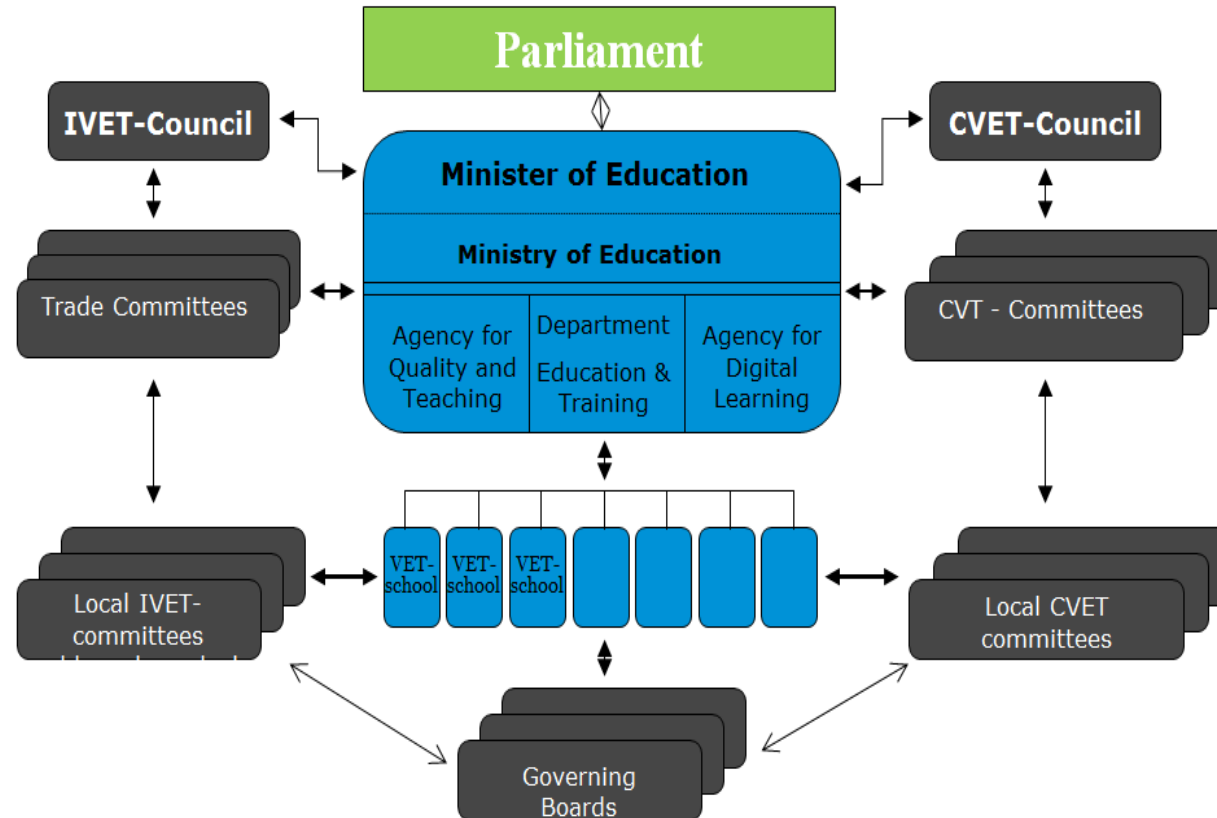
Aansturing beroepsonderwijs: betrokkenheid sociale partners

Governance and Stakeholder Cooperation in the Danish VET-system

Raad voor beroepsonderwijs (IVET council) = het overlegorgaan tussen de politiek (administraties) en de sociale partners. Cf. Vlaams Partnerschap

De sectorale commissies zijn verantwoordelijk voor het maken/updaten van de opleidingen + attestering

De lokale VET-commissies adviseren de VET-scholen bij het opmaken van de lokale curricula en staan in voor de erkenningen

Sociale partners vertegenwoordigd in de raden van bestuur

Financiering

De overheid

- Financiert de VET-aanbieders via het 'Taximeter systeem'
- Toekenning van een vast bedrag per lerende.
 - *Teaching taximeter*: dekt alle leskosten, zoals lonen, uitrusting en lesmateriaal
 - *Building taximeter*: dekt kosten gerelateerd aan gebouwen
 - *Common costs taximeter*: dekt alle gemeenschappelijke kosten, zoals administratieve en managementkosten
 - *Completion taximeter*: een financiële incentive die opleiders krijgen per lerende die slaagt voor het examen
 - *The Centre of Placements taximeter*: een incentive die stijgt naarmate VET-aanbieders meer overeenkomsten met bedrijven kunnen afsluiten en dus meer lerenden kunnen plaatsen

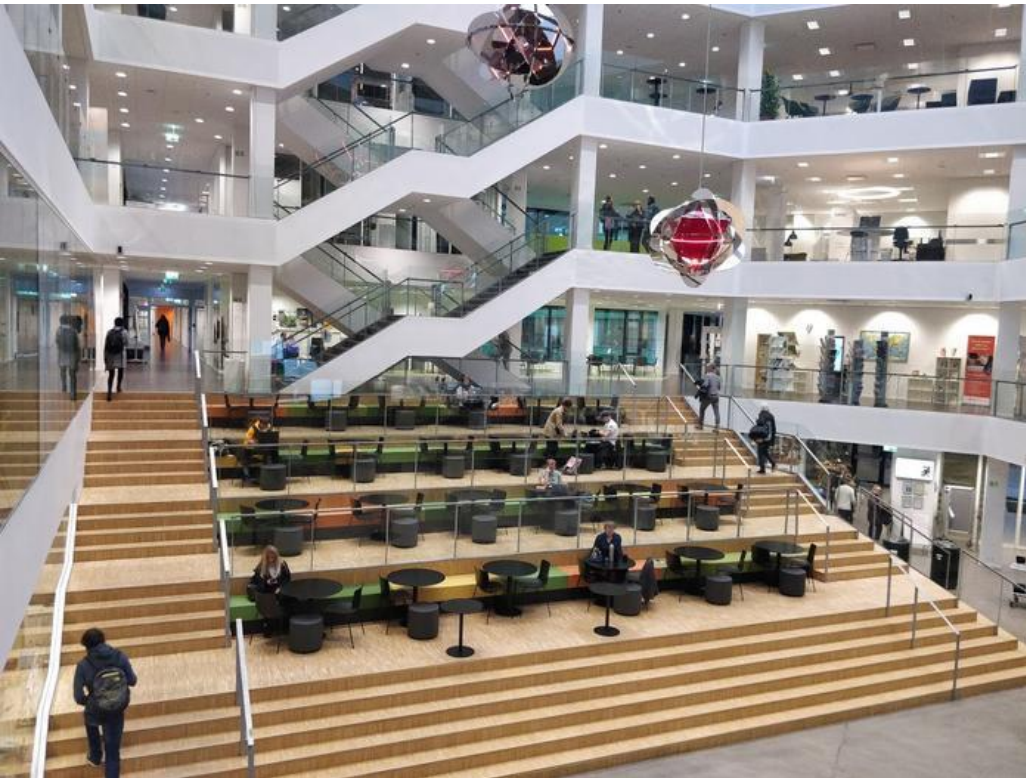
Financiering

Bedrijven

- Betalen een leervergoeding
- Kan variëren per sector
- Ook wanneer de leerling op school zit
- Vergoeding via het 'Employers Reimbursement Fund'
- Fonds waar alle (private en publieke) bedrijven een vast jaarlijks bedrag (van ongeveer 400 euro) in storten voor hun eigen werknemers
- Op die manieren financieren alle Deense bedrijven mee het duaal leersysteem.

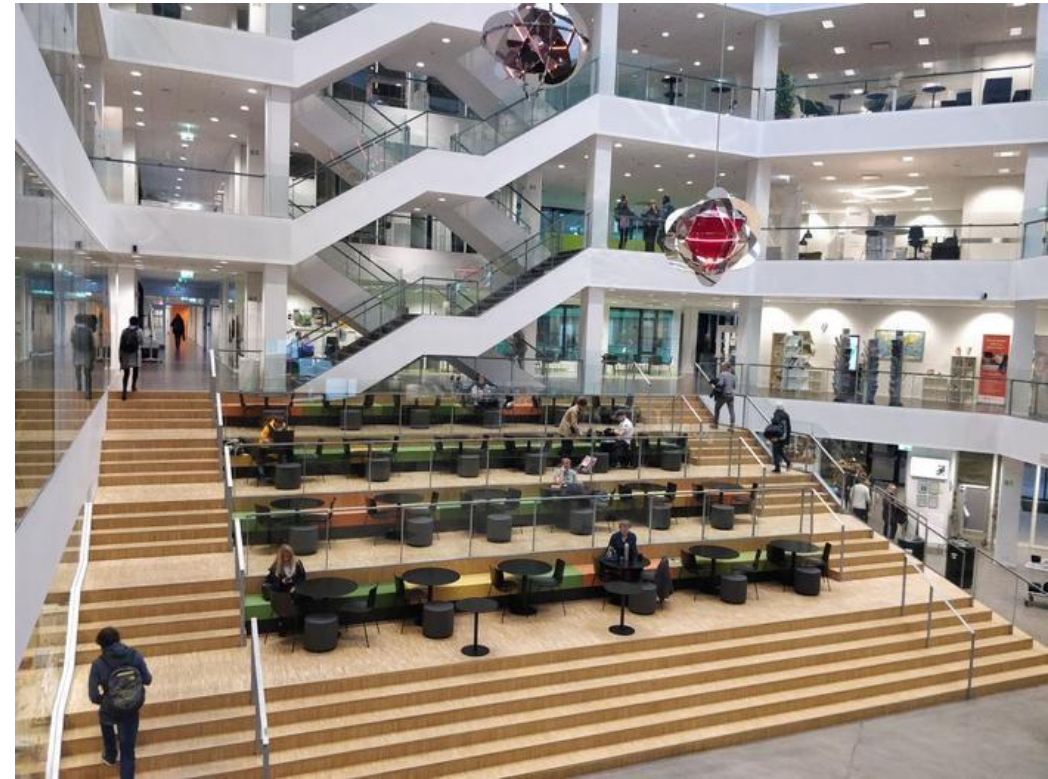
Opbouw van de opleiding: basisopleiding

- Periode 1 (20 weken)
 - breed en algemeen en moet de lerende toelaten een studiekeuze te maken.
 - *Prior learning assessment* → persoonlijk opleidingsplan op maat
 - De lerende moet kiezen uit één van de volgende vier studiedomeinen:
 - Zorg, gezondheid en opvoeding
 - Kantoor, handel en dienstverlening
 - Voeding en landbouw
 - Technologie, bouw en transport
- Periode 2 (20 weken)
 - aanleren van beroepsspecifieke kennis en vaardigheden binnen het gekozen studiedomein
 - zoeken van een werkplek
 - Lerenden die pas later instromen, kunnen ook meteen naar de tweede periode overgaan.

Opbouw van de opleiding: hoofdopleiding

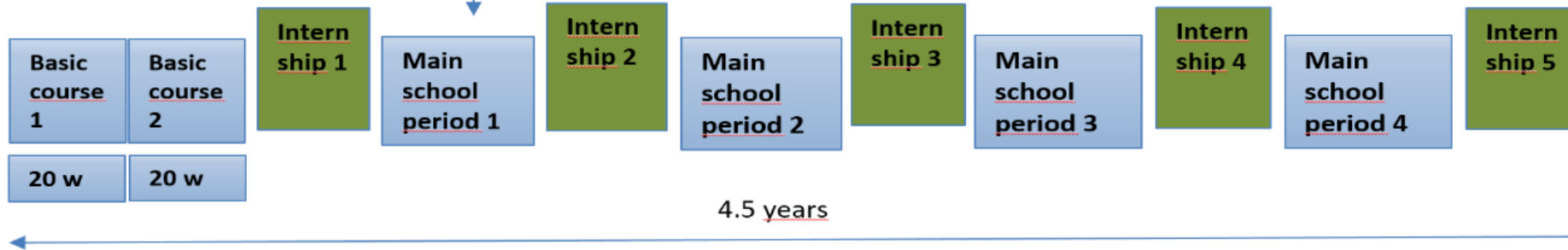
- Duurt gewoonlijk 3 tot 3,5 jaar
- Pas in deze fase moeten lerenden een keuze maken voor een specifieke opleiding.
- Er zijn 106 verschillende opleidingen met meer dan 300 niveaus en specialisatievormen.
- Vooraleer lerenden de hoofdopleiding kunnen aanvatten, moeten ze een contract afgesloten hebben met een erkende onderneming, waarbij ze een deel van hun opleiding kunnen volgen.

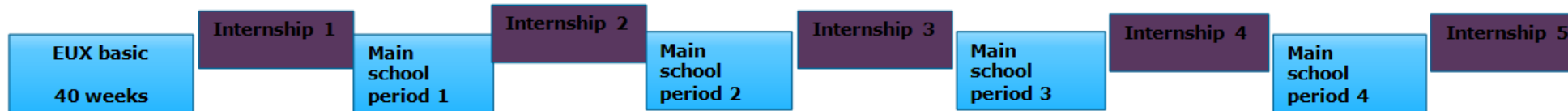
Blokstages

Company-based training varying from 5 – 30 weeks

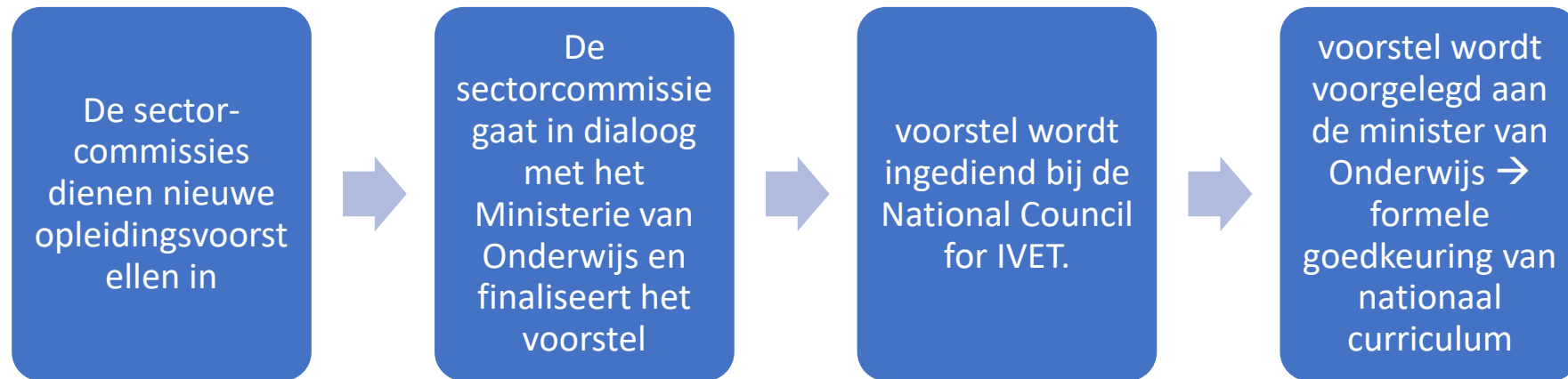
School-based training varying from 5 – 10 weeks

EUX

Van curriculum tot individueel opleidingsplan

Van curriculum tot individueel opleidingsplan

Matching vraag en aanbod

- Matching op **macro-niveau**
 - De **VET-council** adviseert de minister van Onderwijs omtrent de nood aan nieuwe kwalificaties en de herziening van bestaande kwalificaties, gebaseerd op arbeidsmarktdata.
 - De **sectorcommissies**
 - maken een jaarlijks rapport op over arbeidsmarktontwikkelingen binnen hun sector.
 - kunnen studies uitschrijven die inzicht moeten geven in toekomstige competentienoden in een bepaalde sector, cross-sectorale ontwikkelingen of transversale vaardigheden.
 - De **lokale opleidingscommissies** adviseren de VET-scholen en schrijven mee aan de lokale curricula.

Matching vraag en aanbod

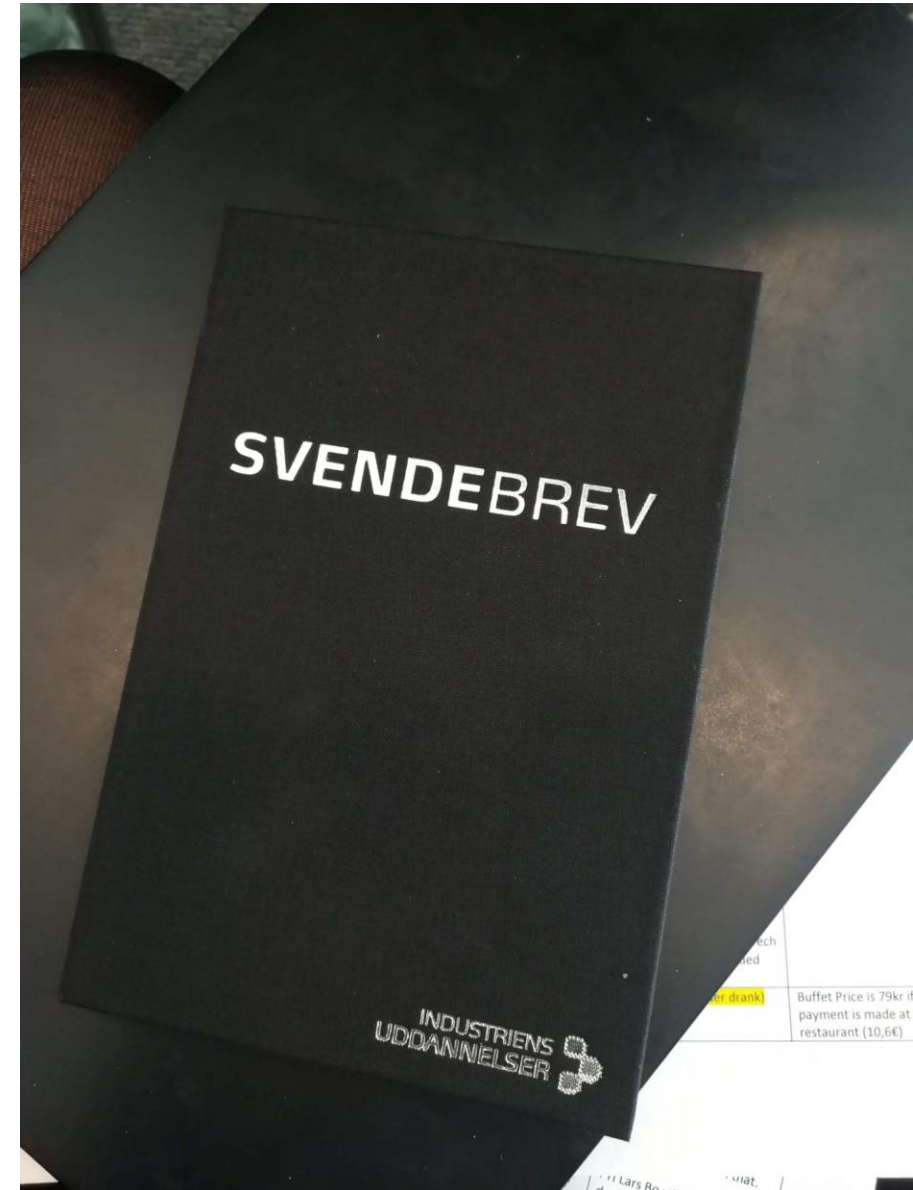
- Matching op **micro-niveau**

- Een goede balans tussen vraag en aanbod wordt bepaald door het aantal duaal lerenden dat zich aandient en het aantal werkplekken dat beschikbaar is.
- Balans wordt continu gemonitord (regio's, werkgeversorganisaties, sectorcommissies)
- Het Deens VET-systeem is vraaggestuurd:
 - Indien leerlingen > werkplekken → Ministerie van Onderwijs kan aanbieders verbieden extra lerenden in te schrijven voor een opleiding in een regio
 - Indien werkplekken > leerlingen → nieuwe opleidingen ontwikkelen

Assessments en examens

- Opgenomen in de lokale curricula
- Verschillende soorten testen en examens
- worden doorgaans georganiseerd door de VET-aanbieders.
- Specifieke test = Journeyman's test: een eindtest die door de sector georganiseerd wordt
- De sectorcommissies selecteren en vergoeden de externe examinatoren (censors)

Erkennen van werkplekken

- Sectorcommissie zijn bevoegd voor erkenning
- In de praktijk: lokale opleidingscommissies
- Criteria?
 - De opleidingsomgeving moet geschikt zijn, en er moeten adequate faciliteiten en opleiders aanwezig zijn.
- Bedrijven kunnen ondersteuning krijgen van de sectorcommissies, de lokale opleidingscommissies of de lokale VET-aanbieders inzake rekrutering, juridische aspecten, of het vertalen van de opleidingsnoden naar concrete taken in het bedrijf.

Afstemming school-werkplek

- Onderwijs en werk zijn beide gebaat bij een goede afstemming.
 - Ministerie van Onderwijs waakt over de kwaliteit van de VET-aanbieders
 - Sectorcommissies waken over de kwaliteit van de werkplekken.
 - Er worden gezamenlijke instrumenten gebruikt, zoals het digitaal platform Elevplan en het logboek dat de individuele voortgang van het leerproces bevat.
- VET-scholen zijn verplicht om in hun pedagogisch-didactische strategie en in hun jaarlijkse kwaliteitsrapportering die ze aan het Ministerie van Onderwijs moeten bezorgen, op te nemen hoe ze deze afstemming realiseren.
- Leerkrachten worden verondersteld bedrijven te bezoeken, regelmatig af te stemmen met mentoren, en zelf voor een bepaalde duur te participeren aan een duale opleiding.

Leerkrachten en mentoren

- **Mentoren**

- moet een ervaren werknemer zijn binnen de desbetreffende sector.
- Hij of zij wordt verondersteld enkele jaren ervaring te hebben in het beroep, maar moet geen pedagogisch bekwaamheidsbewijs kunnen voorleggen.

- **Leerkrachten**

- worden aangenomen door de VET-scholen op basis van hun kwalificatie en competenties.
- Zij worden geacht ervaren werknemers te zijn en minstens een kwalificatiebewijs op niveau 6 te hebben
- Leerkrachten moeten na aanwerving een pedagogische opleiding volgen op bachelorniveau (60 ECTS-punten) die dual wordt ingericht, dus deels op een werkplek. Deze opleidingen worden doorgaans aangeboden door de Deense universiteiten.

- **Duale leerkrachten**

Kenmerken/sterktes van duaal leren

- VET en duaal leren wordt sterk aangestuurd door de **sociale partners** en het bedrijfsleven.
- Men is overtuigd van een **gedeelde verantwoordelijkheid** en er is veel onderling **vertrouwen**.
 - Vertrouwen in bedrijven en scholen om trajecten vorm te geven.
 - Vertrouwen tussen bedrijven en scholen
- Het **onderwijssysteem** in Denemarken is **flexibel** en staat **open** voor iedereen.
 - Er zijn flexibele leerwegen, trajecten die variabel zijn in duur en inhoud, op maat van het individu
 - Naast een systeem voor jongeren, is er een parallel systeem voor volwassenen (veel zij-instromers)
→ Leren is evident op alle leeftijden.
 - Er zijn no dead-ends
 - Duale trajecten en opleidingen zijn bezoldigd. Dit stimuleert werkende mensen (volwassenen) om levenslang te leren

Kenmerken/sterktes van duaal leren

- **EUX-opleiding**
 - Combinatie algemene vorming en duaal leren
- De overheid investeert in het belang van **digitalisering** in onderwijs
 - Oprichten knowledge center voor delen infrastructuur
 - Agency voor IT & Learning als onderdeel van Ministerie van Onderwijs
- Er is veel aandacht voor **kwaliteit**
 - Scholen worden gerund als professionele instellingen.
 - Er is aandacht voor excelleren en benchmarken

Kenmerken/sterktes van duaal leren

- Er is aandacht voor **begeleiding en zorg** voor leerlingen
 - De leerkracht fungeert als coach, duale leerkrachten
 - Vb. grootmoeder en grootvader functie op school
- Er wordt gewerkt met **blokstages**. Hierdoor verblijft een lerende langer op een werkplek.
- **Brede basiscursus** aan het begin van de opleiding (20 weken). Hier worden leerlingen georiënteerd in functie van een juiste studiekeuze.
- **Curricula** kunnen **snel ontwikkeld** en aangepast worden. Dit wordt fel aangestuurd vanuit de arbeidsmarkt (sociale partners, sectorcommissies)

Opportunities voor Vlaanderen

1. Een flexibel **onderwijsaanbod** op maat van elke lerende
2. Duaal leren als sterk **merk**
3. Duaal leren is een gedeelde **verantwoordelijkheid**
4. Flexibele alternerende trajecten op maat
5. Financiering herdenken

2 artikels op ODIN

- <https://odin.syntravlaanderen.be/conferenties-en-studiebezoeken/studiereis-denemarken-duaal-en-levenslang-leren>
- <https://odin.syntravlaanderen.be/onderzoek-en-beleid/beroepsonderwijs-en-duaal-leren-denemarken>
- [An Katrien Sodermans:](#)
 - T 02 227 49 70 - M 0475 61 17 99
 - ankatrien.sodermans@syntravlaanderen.be